

Avaleht>Kohtumenetlused>Kriminaalasjad>Euroopa vahistamismäärus

Euroopa vahistamismäärus

Euroopa vahistamismäärus on lihtsustatud piiriülene kohtulik üleandmismenetlus – sellega saab anda isiku kohtu alla või pöörata täitmisele talle mõistetud vabadusekaotuslik karistus või vabadust piirav julgeolekumeede. Ühe Euroopa Liidu liikmesriigi õigusasutuse tehtud vahistamismäärus kehtib kogu Euroopa Liidu territooriumil. Euroopa vahistamismäärus on kasutusel alates 1. jaanuarist 2004. Sellega asendati ELi liikmesriikide vahel varem kohaldatud pikalevenivad väljaandmismenetlused.

Mis on Euroopa vahistamismäärus?

See on ühe ELi liikmesriigi õigusasutuse taotlus, et teine liikmesriik võtaks isiku vahi alla ja annaks ta esimesele liikmesriigile üle kohtu alla andmiseks või vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks. Kõnealuse mehhanismi aluseks on kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise põhimõte. See toimib kõikides ELi riikides.

Mehhanism toimib õigusasutuste vaheliste otsekontaktide kaudu.

Vahistamismääruse taotlemisel peavad õigusasutused arvesse võtma kahtlustatavate või süüdistatavate menetlusõigusi, nagu need on sätestatud selle riigi õigusaktides, kus nad vahi alla võeti. Sellised õigused võivad olla näiteks õigus saada teavet, õigus kasutada kaitsja ja tõlgi abi ning õigus saada tasuta õigusabi.

Mille poolest erineb see tavapäraest väljaandmismenetlustest?

Ranged tähtajad

Riik, kus isik vahistati, peab tegema lõpliku otsuse Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta 60 päeva jooksul pärast isiku vahistamist.

Kui isik on üleandmisega nõus, tuleb üleandmisotsus teha 10 päeva jooksul.

Isik tuleb üle anda võimalikult kiiresti asjaomaste ametiasutuste vahel kokkulepitud kuupäeval ja hiljemalt 10 päeva pärast Euroopa vahistamismääruse täitmist käsitleva lõpliku otsuse tegemist.

Kahepoolse karistatavuse kontrollimine – seda ei nõuta enam 32 süüteo liigi puhul

32 süüteo liigi puhul ei kontrollita enam, kas tegu klassifitseeritakse mõlemas riigis kuriteoks. Ainus nõue on, et teo eest peab vahistamismääruse teinud riigis olema maksimaalse karistusena ette nähtud vähemalt kolmeaastane vabaduskaotus.

Muude süütegude korral antakse isik üle tingimusel, et tegu klassifitseeritakse süüteoaks vahistamismäärust täitvas riigis.

Poliitilise sekkumise puudumine

Otsuseid teevad ainult õigusasutused ja poliitilised kaalutlused neid ei mõjuta.

Oma riigi kodanike üleandmine

ELi liikmesriigid ei saa enam keelduda oma riigi kodanikke üle andmast, välja arvatud juhul, kui nad pööravad ise vabaduskaotusliku karistuse täitmisele.

Tagatised

Vahistamismäärust täitev riik võib nõuda järgmisi tagatisi:

- kui kuritegu on karistatav eluaegse vabadusekaotusega, peab vahistatud isikul olema teatava aja möödudes õigus taotleda karistuse läbivaatamist;
- kui vahistatud isik on vahistamismäärust täitva riigi kodanik või kui tema harilik viibimiskoht asub selles riigis, peab tal olema võimalus kanda ülejäänud

vanglakaristus vahistamismäärust täitvas riigis.

Keeldumine vaid piiratud põhjustel

Riik võib keelduda vahistatud isikut üle andmast ainult juhul, kui kohaldub üks järgmistest kohustuslikest või vabatahtlikest keeldumise põhjustest:

Kohustuslikud põhjused

- isik on sama teo eest juba süüdi mõistetud (*ne bis in idem*);
- isik on alaealine (isik ei ole jõudnud kriminaalvastutusele võtmise ikka selle riigi õiguse alusel, kus ta vahistati);
- amnestia (vahistamismäärust täitev riik oleks saanud isikule süüdistuse esitada ja asjaomane süütegu kuulub selles liikmesriigis amnestia alla).

Vabatahtlikud põhjused

- tegu, mis ei kuulu Euroopa vahistamismääruse raamotsuse artikli 2 lõikes 2 loetletud 32 raske kuriteoliigi hulka, ei ole kahepoolset karistatav;
- territoriaalne kohtualluvus;
- pooleliolev kriminaalmenetlus vahistamismäärust täitvas riigis;
- hagi aegumine jne.

Euroopa vahistamismääruse tegemise ja täitmise käsiraamat

Euroopa Komisjon on avaldanud Euroopa vahistamismääruse tegemise ja täitmise käsiraamatu PDF (2002 Kb) en, mille eesmärk on lihtsustada asjaomaste õigusasutuste igapäevast tööd. Käsiraamatus antakse üksikasjalikke juhiseid selle kohta, milliseid menetluslikke samme tuleb astuda Euroopa vahistamismääruse tegemiseks ja täitmiseks. Samuti selgitatakse selles põhjalikult Euroopa Liidu Kohtu peamist kohtupraktikat Euroopa vahistamismääruse raamotsuse konkreetsete sätete tõlgendamisel.

Käsiraamatu leiab kõikides keeltes siit: BG PDF (2700 Kb) bg, CS PDF (1854 Kb) cs, DA PDF (1766 Kb) da, DE PDF (1659 Kb) de, ET PDF (1783 Kb) et, EL PDF (2439 Kb) el, ES PDF (1649 Kb) es, FR PDF (1892 Kb) fr, HR PDF (1789 Kb) hr, IT PDF (2141 Kb) it, LV PDF (2158 Kb) lv, LT PDF (1865 Kb) lt, HU PDF (1908 Kb) hu, MT PDF (2560 Kb) mt, NL PDF (2047 Kb) nl, PL PDF (2200 Kb) pl, PT PDF (1968 Kb) pt, RO PDF (1926 Kb) ro, SL PDF (1797 Kb) sl, SK PDF (1977 Kb) sk, FI PDF (2172 Kb) fi, SV PDF (1591 Kb) sv.

Euroopa vahistamismääruse kasutamise statistika

2017. aastal kulus vahistatud isiku üleandmiseks keskmiselt:

tema nõusoleku korral 15 päeva;

ilma nõusolekuta korral 40 päeva.

Vastused 2014. aasta küsimustikule Euroopa vahistamismääruse kohta

Vastused 2015. aasta küsimustikule Euroopa vahistamismääruse kohta

Vastused 2016. aasta küsimustikule Euroopa vahistamismääruse kohta

Vastused 2017. aasta küsimustikule Euroopa vahistamismääruse kohta

Mõne riigi andmed puuduvad, ent tehtud vahistamismääruste andmed on täielikud 2015., 2016. ja 2017. aasta kohta.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tehtud vahistamismäärused	6 894	6 889	10 883	14 910	15 827	13 891	9 784	10 665	13 142	14 948	16 144	16 636	17 491
Täidetud vahistamismäärused	836	1 223	2 221	3 078	4 431	4 293	3 153	3 652	3 467	5 535	5 304	5 812	6 317

Lingid

[Raamotsus Euroopa vahistamismääruse kohta](#)

Viimati uuendatud: 19/09/2019

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehete autoriõiguste eeskirjade kohta.